

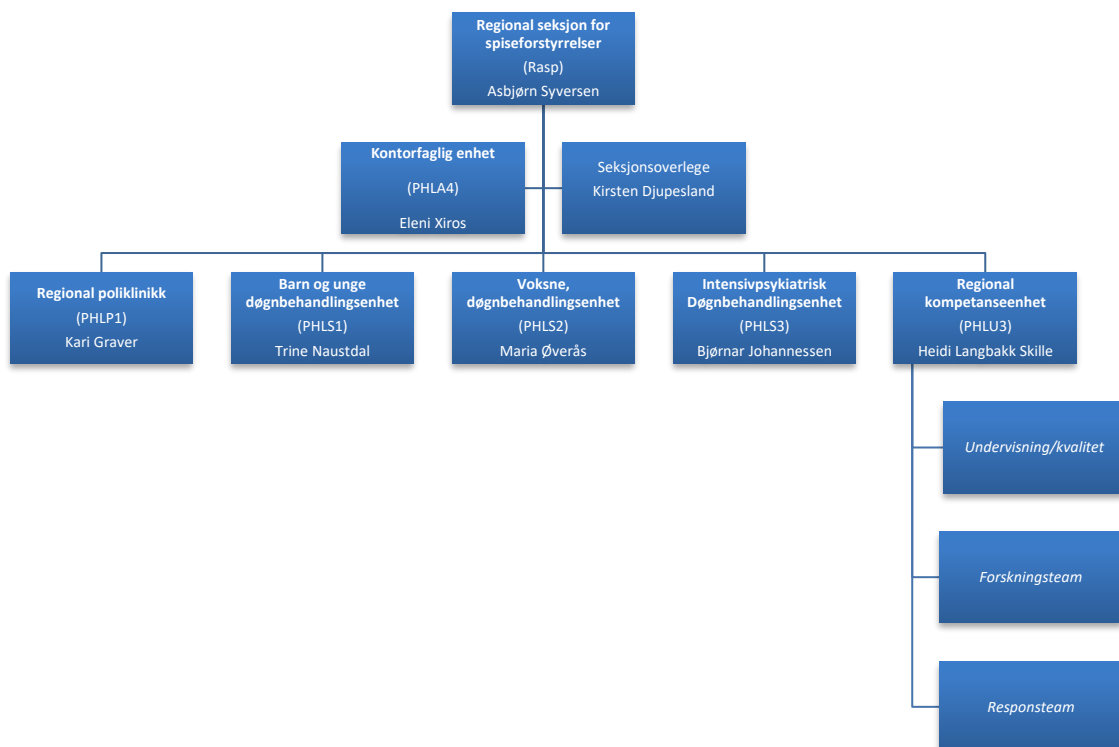
Regional seksjon for spiseforstyrrelser

ÅRSMELDING 2021

REGIONAL SEKSJON FOR SPISEFORSTYRRELSER (RASP)

Vi har en regional funksjon i Helse Sør-Øst og tilbyr behandling til de som allerede har forsøkt behandling i primærhelsetjenesten og i distriktpsykiatriske senter (DPS) eller barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) lokalt. RASP mottar henvisning fra DPS eller BUP. Dette betyr at vi kun har planlagte innleggelses, og ventetiden vil variere.

RASP består av en regional poliklinikk med dagbehandling og flerfamilieterapi, tre døgnbehandlingsenheter for barn/ungdom og voksne, et responsteam og en regional kompetansetjeneste. Hos oss vil du møte sykepleiere, miljøterapeuter, overleger, psykologspesialister, fysioterapeut, kliniske ernæringsfysiologer, kokker og merkantilt ansatte. Som universitetssykehus har vi også ansvar for opplæring og undervisning av studenter.

Organisasjonskart RASP.

Overordnede ansvarsområder

- Klinisk behandling
- Utdanning/kompetanseheving
- Forskning og metodeutvikling

Hvert av disse områdene er grunnleggende målsettinger for virksomheten vår. Gjennom disse ansvarsområdene legges det vekt på et tverrfaglig forankret behandlingstilbud til pasienter og pårørende. Vi har et utstrakt samarbeid med våre samarbeidspartnere og lokale behandlingsinstanser i Helse Sør-Øst. Vi ønsker å bidra til å heve og spre kompetanse i regionen og har samarbeidspartnere både nasjonalt og internasjonalt. Vi har et høyt fokus på brukermedvirkning for å stadig forbedre opplevelsen hos oss og opprettholde dialog med pasienter og pårørende. RASP har også stor aktivitet innenfor forskning, prosjekter, utdanningstilbud og kursvirksomhet. Se Kompetanseenhetens årsrapport 2021.

Covid-19

RASP har som alle andre vært preget av pandemien i 2021. Aktiviteten har vi fått til å opprettholde tilnærmet som vanlig, men med en rekke tilpasninger

Smittevern hensyn har ført til at vi har måttet gjennomføre gruppeterapi med færre deltakere, og tilbudet har blitt noe modifisert og tilpasset. Vi har i utstrakt grad tatt i bruk videokonsultasjoner både i poliklinikken og i døgnhetene, og mange ansatte har jobbet hjemmefra også klinisk.

PASIENTBEHANDLING

MÅLGRUPPER

Barn- og ungdom, døgnbehandlingsenhet

Barne- og ungdomsenheten har plass til 6 familier.

Behandlingen retter seg mot barn og ungdom opp til 18 år som strever med alvorlig spiseforstyrrelse der det er behov for utredning og behandling på regionalt nivå. Foreldre/omsorgspersoner og eventuelt søsken legges inn sammen med barnet/ungdommen. Omsorgssituasjonen skal i hovedsak være avklart før innleggelse. De overordnede målene med en innleggelse er å redusere undervekt, normalisere måltidsstruktur og bedre samspillet i familien.

Voksen, døgnbehandlingsenhet

Enheten har sengekapasitet for 10 pasienter.

Målgruppen er pasienter med alvorlige spiseforstyrrelser med behov for spesialisert utredning og behandling på regionalt nivå. De fleste pasientene har anoreksi, og noen har alvorlige former for bulimi.

Intensivpsykiatrisk, døgnbehandlingsenhet

Enheten har sengekapasitet for 8 pasienter fra 16 år.

Målgruppen er pasienter med alvorlige spiseforstyrrelser med behov for spesialisert utredning og behandling på regionalt nivå. De fleste pasientene har anoreksi, og noen har alvorlige former for bulimi.

Regional poliklinikk

Barn, ungdommer og voksne med alle typer alvorlige spiseforstyrrelser (anoreksi, bulimi og overspisingslidelse), der behandling har vært forsøkt i spesialisthelsetjenesten (DPD eller avtalespesialist). Vi tar imot pasienter f.o.m. 16 års alder til individuell behandling etter en CBT-E-modell (kognitiv atferdsterapi), eller til gruppebehandling i TBT-s. For barn og ungdom tilbys flerfamilieterapi, etter henvisning fra lokal BUP.

HENVISNINGER

RASP mottar henvisning fra spesialisthelsetjenesten for pasienter i regionen. Alle henvisninger blir behandlet av inntaksteamet på RASP som har møte hver tirsdag. Vurderingen gjøres på grunnlag av informasjon i henvisningen og i henhold til pasientrettighetsloven, prioriteringsveileder og seksjonens/enhetenes målgruppebeskrivelse.

BEHANDLING

BARNE- OG UNGDOMSENHETEN

Bemanning

Bemanningen består av en enhetsleder, en ledende spesialsykepleier, en barn/ungdomspsykiater, en LiS, to psykologspesialister, en kokk, 6 nattevakter som er sammensatt av miljøterapeut og sykepleiere, 17 dag/kveld turnusarbeidene spesialsykepleiere, familierapeuter og miljøterapeuter.

Faglig tilnærming

Vi jobber etter prinsippene i FBT men har gjort tilpasninger til døgn inspirert av Maudsley-modellen. I møte med pasienten og familien/omsorgsbasen har vi en helhetlig systemisk tilnærming, holdning og forståelse. Hovedmålsettingen med en familieinnleggelse ved barn- og ungdomsenheten er å styrke familiens mestring med sikte på å hjelpe den unge til å overkomme spiseproblemet og gradvis klare tilstrekkelige måltider hjemme. Ved familieinnleggelse ønsker vi å forene familiens omsorg, engasjement og kunnskaper med enhetens støtte, struktur, terapi og kompetanse på spiseforstyrrelser, og vi legger spesiell vekt på å støtte opp om foreldrenes omsorgsrolle og tillit til egen kompetanse. Det er også et mål for oss å styrke familiens tilkynningsforhold, samt redusere konflikter, usikkerhet og opplevelse av maktesløshet som spiseforstyrrelsen kan ha ført med seg.

Vi har i 2021 fokusert på å tilrettelegge behandlingen for hver enkelt familie. Vi har og vært opptatt av å integrere holdningene i familiebasert behandling. Vi har hatt fokus på å redusere varigheten av innleggelsene samt intensivere behandlingstilbudet under innleggelsen. Det har imidlertid vært et år med mye press i BUPA i hele helse sør-øst og spesielt i OUS som har gjort at vi i år har hatt lange opphold hos oss, fordi vi ikke har fått skrevet ut pasientene til sin lokale behandling. Mye av situasjonen tilskrives pandemien. Vi har derfor behandlet færre pasienter i år enn i fjor. Vi har i år som i fjor hatt fokus på ambulant arbeid i en overgangsfase ved utskrivelse. Det vil også bli et satsningsområde fremover.

Grupper

Vi tilbyr flere ulike gruppetilbud i enheten, og det forventes at pasientene og familiene deltar på disse. Gruppene ledes av erfarne sykepleiere/miljøterapeuter. Vi håpet på oppstart av Mini-Multi i enheten høsten 2021 men fikk ikke gjennomført pga pandemien. Vi satser på å få til mere regelmessige Mini-Multi samlinger fra nyåret. Mini-Multi er en kortversjon av Fler-familie tilbud. Mini-Multi er tilpasset døgnbehandling. Det er kortere varighet og det er i hovedsak ment til de familiene som er inneliggende i enheten.

Foreldregruppe: Her kan man utveksle og dra nytte av hverandres erfaringer og kunnskap. Foreldregruppa gjennomføres to ganger i uka, temaer bringes inn av foreldrene fra gang til gang.

Ungdomsgruppe: Den ukentlige ungdomsgruppa har faste temaer hver gang: 8 uker/sesjoner med Cognitive Remediation Therapy (CRT) og deretter 4 uker med aktuelle ungdomstemaer. Dette ruller gjennom hele året. CRT dreier seg om å oppøve fleksibilitet og å se ting i et større perspektiv med bruk av lek og spill, og kalles også hjernetrim. Vi har i året som var også hatt vellykket samarbeid med foreldregruppa og hatt flere grupper sammen der temaene har vært nyttige for alle.

Søskengruppe: Vi har hatt noen få grupper i året som har gått. De lager et halvårlig program og har også noen ganger hatt grupper til søsken differensiert utfra alder. Det er viktig at søsken får mulighet til å delta i behandlingen. De er en ressurs og samtidig viktig for dem å ha muligheten til å ventilere deres behov. Søskendeltagelse vil være et satsingsområde i 2022.

Kropp og sinn: Det har vært pause i denne gruppa dette året. Vi satser på å få i gang denne gruppen neste år. En ukentlig gruppe for alle de innlagte familiene og personal med fokus på kroppsbevissthet og avspenning. Gruppa ledes miljøterapeut/sykepleier.

Fagutvikling

Vi har hatt ukentlig kollegaveiledning med hele personalgruppen i 2021. Vi har hatt gode faglige og etiske refleksjoner.

En sykepleier ble klinisk spesialist i sykepleie i året som gikk og så har vi ytterligere to av sykepleierne som blir ferdig med sin kliniske stige i løpet av 2022.

Vi i alt fem sykepleiere som holder på med relevante videreutdanninger for enheten vår: Familieterapi, master i familieterapi. KAT(kognitiv adferds terapi) og tverrfaglig videreutdanning i psykisk helsearbeid. I tillegg har vi to i personalgruppen som ønsker å starte på familieterapiutdanning til høsten.

To av våre spesialister har avviklet sin spesialistpermisjon dette året og den ene skrev ferdig en bok som snart publiseres. Boken er en generell innføring i barne- og ungdomspsykiatrien og er en bok for alle som er interessert i BUP-feltet. Den andre jobber med å slutføre et veiledningstilbud til foreldre som har et barn med spiseforstyrrelse.

Det har vært litt ulike fagpersoner på hospitering i 2021 både fra BUP'er og døgnavdelinger fra Helse Sør-Øst, men det har vært i litt mindre grad enn vi ønsker på grunn av covid 19/ pandemien. Det er nyttig for oss å ha hospitanter. Vi får da utvekslet gjensidig erfaringer og kompetanse samt bygget et nettverk som er viktig for videre samarbeid og utvikling i feltet vårt.

Flyttet enhet

Vi har i året som gikk brukt mye tid på å flytte hele enheten fra 4 etasje bygg 37 A til 2 etasje bygg 37 B. Vi har nå en egen skjermingsenhet i enheten. Vi er også svært fornøyd med å ha fått alle behandlere, ledelse og miljøpersonale på samme gulv og i samme enhet.

VOKSENEHETEN

Faglig retning

Voksen døgnenhet har en integrativ og tverrfaglig behandlingsmodell, og benytter elementer fra ulike behandlingsformer tilpasset den enkelte pasient. Eksempelvis brukes elementer fra mentaliseringsbasert terapi, motivasjonsterapi, kognitiv terapi, sensorimotorisk psykoterapi, familiesamtaler og psykoedukasjon. Miljøterapeutisk terapi og måltidsstøtte er bærebjelker i den daglige behandlingen. En overordnet målsetning er at innleggelsen skal føre til en meningsfull endring i pasientens liv, som bærer ut over innleggelsesperioden.

Behandling

Varighet for innleggelse tilpasses den enkelte pasient. For de fleste dreier det seg om en periode på 3-6 mnd. En viktig målsetning med behandlingen er å bringe med seg kunnskap og erfaringer til hjemmesituasjonen, derfor vil alltid en innleggelsesperiode innebefatte permisjoner av ulik varighet. Samarbeid med både pårørende og helsepersonell lokalt er ofte en forutsetning for å få til varig bedring. Fortsatt behandling i spesialisthelsetjenesten lokalt er vanligvis nødvendig etter en innleggelsesperiode.

Behandlingstilnærmingen er tverrfaglig. Hver pasient knyttes opp mot et tverrfaglig behandlingsteam. Behandlingen består av miljøterapi, psykoterapi, gruppeterapi, medisinsk behandling og fysioterapi.

Grupper

Voksenenheten driver med gruppeterapi i flere varianter. Grunnen til dette er at gode grupper har et stort potensiale i endringsarbeidet. Når flere mennesker går sammen om et felles terapeutisk prosjekt, og dialogen er åpen og uhindret, så kan grupper bidra til ny innsikt og svært verdifull mellommenneskelig erfaring.

"Her og nå"- gruppe: Ukentlig mentaliseringsbasert samtalegruppe med varighet på en time. Gruppen ledes av to faste gruppeterapeuter. Alle oppfordres til å delta og bidra etter hva de kan klare, både med tanke på det å

fortelle om seg selv og å være med i dialogen om det andre bringer inn av tema. Det tilstrebes å arbeide med hendelser som den enkelte har opplevd eller som utspiller seg i gruppen. Evt. kan fokus ligge på hendelser frem i tid, som man kan ha behov for å reflektere over.

Hviletidsgrupper: Vi har to ulike grupper i hviletiden. I den ene tematiseres det som foregår mellom oss, og inni oss, i løpet av felles måltider. Denne gruppen drives av miljøterapeuter. I den andre hviletidsgruppen jobbes det med affektbevissthet, -forståelse og – toleranse og regulering. Denne gruppen drives av psykomotorisk fysioterapeut og miljøterapeuter.

Temagrupper: Med jevne mellomrom holder voksendøgnet temagrupper. Gruppene består av to deler: Mentaliseringsbasert psykoedukativ gruppe har som formål at den enkelte skal lære om mentalisering, følelser, tilknytning og hvordan dette påvirker forhold til andre. Motivasjonsgruppe har som hovedtema å utforske ambivalensen ift spiseforstyrrelse, og det å bli frisk av en spiseforstyrrelse.

Ernæringsgruppe: Ernæringsgruppen tar opp vanlige tema og problemstillinger knyttet til mat, ernæring og fysiologi. Hensikten med gruppa er at pasientene skal sitte igjen med grunnleggende kunnskap om tema, få svar på spørsmål og uklarheter omkring mat og kropp samt ha et rom hvor disse temaene kan snakkes om. Å ha kunnskap om hvordan kroppen påvirkes av feil- og underernæring samt hvordan mat er medisin, kan være hjelpsomt i behandling av spiseforstyrrelser.

Kropp & Sinn gruppe: Ledes av tre miljøterapeuter/sykepleiere, med veiledning fra psykomotorisk fysioterapeut. I gruppen kombinerer vi øvelser og bevegelser med refleksjon og noe samtale rundt det vi erfarer og gjør. Innhold og tema i gruppen kan være oppmerksomt nærvær / mindfulness, pust, egenomsorg, sammenhengen mellom kropp og følelser

Friluftsgruppe: Ledes av tre miljøterapeuter/sykepleiere. Pasienter med spiseforstyrrelser har ofte et tvangsmessig forhold til fysisk aktivitet. Å være på tur betyr oftest å komme fortest mulig fra A til B, og tanker som at det de gjør skal være nyttig, effektivt og riktig, gjør at de har et høyt stressnivå, og at de evner dårlig å ta inn sanseinntrykk, og være tilstede i det de gjør. I friluftsgruppen stimuleres det til gode erfaringer og opplevelser knyttet til turer, friluftsliv og aktivitet.

Treningskjøkken

Driftes av ressursperson i miljøet, leder for hver enkel gang rullerer. Når man har en alvorlig spiseforstyrrelse er det ofte knyttet mye angst og tvang til mat og måltider. Middager er for de aller fleste det vanskeligste måltidet, og forbindes i liten grad med ro og hygge. Mange har heller ikke tilberedt middag til seg selv på lenge, og trenger å øve seg på dette. Målet med treningskjøkken er å skape en normal og frisk ramme for tilberedelse av middag, der man både får øvd seg på en ferdighet man trenger til tiden etter utskrivelse og gjør seg erfaringer med at mat og måltider også kan være en arena for positivt sosialt samvær og hygge.

Brukerstyrt plass

Enheten har en seng som holdes av til brukerstyrt plass. Kun pasienter som er innlagt på enheten kan søke om brukerstyrt plass. Dette er et lavterskel tilbud der pasienter selv kan ta kontakt etter utskrivelse og komme inn til avdelingen og bli i opptil syv døgn (unntatt helg).

Både kliniske erfaringer og empiriske funn viser at overgangen fra innleggelse på sengepost til hjem er krevende for mange pasienter, og en sårbar fase for innsykning og tilbakefall. Hensikten med brukerstyrt plass er å redusere risiko for innsykning i denne fasen, slik at endringer pasienter har fått til under innleggelsen i større grad bærer ut av avdelingen. Per nå tilbys brukerstyrt plass kun til pasienter som har kommet så langt i tilfriskningsprosess under innleggelsen, at det vurderes sannsynlig at de vil være i stand til å nyttiggjøre seg av bruk av plassen, som innebærer en innleggelse på maks syv døgn.

Fagutvikling

Enheten jobber med et langtidsprosjekt, der hovedmålet er at vår behandling i enda større grad skal bidra til endringer som bærer med pasienten ut i livet etter innleggelsen avsluttes. Som et ledd i dette arbeidet har vi fokus på å øke kompetansen i avdelingen på autonomifremmende behandling. Målet er å få til større andel frivillige behandlingsløp, mindre bruk av tvang, enda bedre samarbeid med pasienten, og at pasienter deltar mer aktivt i sin egen behandling.

INTENSIVENHETEN

Bemanning

Bemanningen består ved utgangen av 2021 av 2 psykiatere og 1 psykologspesialist, 1 psykolog, 1 klinisk ernæringsfysiolog, 50 % Kjøkkenvert i vikariat, sykepleiere/miljøpersonell fra 70,42 til 100 % stillinger, 8 helgestillinger fra 17 til 26 %.

Høsten 2021 sluttet enhetsleder gjennom mange år, og prosess med å rekruttere ny leder til enheten ble påbegynt. Ny leder begynner på nyåret i 2022.

Behandlingsrammer

Intensivposten tilbyr døgninnleggelser på ca 6 uker for pasienter med alvorlig spiseforstyrrelse og komorbide lidelser som enten trenger å bli stabilisert for en kortere periode, pga somatisk eller psykiatrisk forverring, eller behandling for spiseforstyrrelse innenfor korttidsrammer, eventuelt sekvensielle innleggelser av kortere varighet. Posten tilbyr frivillig behandling, men er også hjemlet for bruk av tvunget psykisk helsevern. Aldersgruppen strekker seg fra 16 år og oppover med hovedvekt på unge, voksne pasienter.

Behandlingen forutsetter et nært, forpliktende samarbeid med lokalt spesialistnivå, hvor planlegging og tilrettelegging av videre behandlingsforløp er nøkkelområder som må være avklart i forkant av innleggelsen.

Faglig tilnærming

Intensivposten skal drive en integrert psykiatrisk behandlingstilnærming innenfor en korttids-modell. Tydelige og avgrensede mål for behandlingen med klare rammer og struktur er viktige elementer i behandlingen. Tilnærmingen benytter elementer fra ulike behandlingsformer tilpasset den enkelte pasient, eksempelvis kognitiv terapi, motivasjonsterapi, psykodynamisk forståelse, sensomotorisk psykoterapi, familiebasert tilnærming og psykoedukasjon. Miljøterapeutisk terapi og måltidsstøtte er bærebjelker i den daglige behandlingen. Pasientene mottar også behandling individuelt og i gruppe.

Grupper Kropp og sinn gruppe: 1 gang pr. uke på kveldstid. Ledes av 4 miljøterapeuter på rullering. Gruppen startet opp høsten 2020. Pasienten tas gjennom øvelser tilpasset gruppen. Miljøterapeutene veiledes av seksjonens psykomotoriske fysioterapeut.

Ernæringsgruppe: 1 gang pr. uke drevet av klinisk ernæringsfysiolog. Største parten av året har gruppen blitt drevet for pasienter fra Intensivposten. Grunnet pandemien har det ikke vært mulig å ha gruppeaktivitet sammen med Voksenposten, som er den opprinnelige modellen. Tematikken er forhåndsbestemt og rullerer.

Her og nå gruppe: 1 gang pr. uke. ledes av to psykiatere/ psykiater og ledende spesial sykepleier. Tematikken som tas opp er basert på hva som rører seg i pasientgruppa.

Pasientmøte: 1 gang pr. uke har enhetsleder møte med pasientgruppa. Fokus på brukermedvirkning, ber om innspill på endringsarbeid, svarer på spørsmål, deler informasjon.

Pasientbehandling

Enheten har behandlet 39 pasienter i løpet av året. Hovedvekten av innleggelsesløpene har vart i 6 uker. Av de 30 utskrivelsene er 8 sekvensielle forløp.

POLIKLINIKKEN

Bemanning:

Poliklinikken har et tverrfaglig tilbud av behandlere og terapeuter som står for utredning og behandling av pasienter med spiseforstyrrelser. Enheten har 12 stillinger, hvorav to overleger, tre psykologspesialister, seks psykiatriske sykepleiere og en psykomotorisk fysioterapeut. Sistnevnte er organisatorisk plassert i poliklinikken, men bidrar inn mot behandling til pasienter i hele seksjonen.

Behandling:

Poliklinikken tilbyr individuell behandling for alle typer spiseforstyrrelser. Vi tilbyr i hovedsak symptomrettet behandling etter en kognitiv atferdsterapeutisk modell (CBT-e), men forsøker å tilpasse behandling og målsetninger ut fra hver enkelt sak og i samarbeid med hver enkel pasient.

Ved behov for intensivert behandling utover ordinær poliklinisk oppfølging, tilbyr vi behandling i vårt dagprogram. Dette er et tidsavgrenset tilbud (8 – 12 uker) som innbefatter full dag fem dager per uke, med tre måltider inkludert per dag. Pasientene får her tett oppfølging fra ansvarlig behandler sammen med terapeuter i dagprogrammet, for å nå sine behandlingsmål.

For overspisingslidelse har vi gjennom 2021 hatt et pågående pilotprosjekt med gruppebehandling etter tilsvarende kognitive modell. Ved utgangen av 2021 vi pilotprosjektet fortsette i 2022 før vi konkluderer når det gjelder et eventuelt framtidig gruppetilbud for denne pasientgruppen.

Vi har også et tilbud til pasienter og pårørende sammen, kalt TBT-S (Tempereamentbasert terapi med støtte). Dette er et tilbud som strekker seg over fem hele påfølgende dager i en uke, og hvor pasienten kommer sammen med sin(e) støttepersoner og møter andre i liknende situasjon. Dette er et tilbud til pasienter som er i et pågående behandlingsforløp i lokal spesialisthelsetjeneste, som beholder behandlingsansvar for pasienten.

Barn og ungdom tilbys flerfamilieterapi. Tilbudet strekker seg over 11 hele dager over ca. et halvt år, og inkluderer hele familien. Opptil 10 familier deltar i gruppe. Rasp arrangerer fire gruppeforløp i året. Tilbudet gis til barn og unge som er i pågående FBT-forløp i lokal BUP. BUP beholder behandlingsansvaret.

Henvisninger til poliklinikken totalt i 2021:

Mottatt BUP:	46
Avvist BUP:	7
Mottatt VOP:	141
Avvist VOP:	26
Totalt mottatt:	187

TBT-S:

Antall deltakere i 2021: Pasienter: 15, støttepersoner: 21.

Overspisingsgruppe:

11 pasienter ble henvist. 5 pasienter startet i gruppe. 3 pasienter fullførte gruppe.

Flerfamilieterapi:

32 henvisninger i 2021. 25 familier deltok i gruppeprogrammet.

Det har vært noen begrensninger på antall deltakere i gruppen grunnet smittevernrestriksjoner.

Undervisning/fagutvikling:

I tillegg til klinisk og pasientrettet virksomhet deltar behandlerne i poliklinikken også i andre oppgaver, som undervisning og veiledning, eksternt og internt. To behandlere driver særlig mye ekstern opplæring og veiledning i FBT. Utdanning i CBT-e har ikke vært holdt i 2021.

Intern fagutvikling/kompetanseheving:

Vi har forsøkt å gjennomføre månedlig intern veiledning. Evaluert til å være krevende å få gjennomført. Lagt plan for ekstern veileder neste år. Det har vært lite kursvirksomhet grunnet koronarestriksjoner.

Fire behandlere deltok på Schizofrenidagene i Stavanger. Flere fikk med seg digitalt kurs i CBT med Glenn Waller. Mange deltok på fagdag om overspisingslidelse i regi av NKSF, hvor to behandlere i poliklinikken også holdt innlegg. En behandler har tatt videreutdanning i metakognitiv terapi og en sykepleier har tatt videreutdanning i kognitiv terapi.

KOMPETANSEENHETEN

Regional kompetansetjeneste for spiseforstyrrelser har som målsetting å gi informasjon om spiseforstyrrelser, heve kompetansen av behandling av pasienter med spiseforstyrrelser i Helse Sør-Øst og fremme ny kunnskap om spiseforstyrrelser. Et forskerteam er knyttet til kompetansetjenesten. Det pågår mange ulike forskningsprosjekter som undersøker ulike sider ved spiseforstyrrelser som nevrobiologiske forhold, hvordan utrede spiseforstyrrelser, ulike sider ved behandling og samsykelighet med spiseforstyrrelser og diabetes. Det er siden etablering i 2007 utgått 10 doktorgrader fra forskerteamet og publiseres 10 – 20 vitenskapelige artikler i året. For øvrig informasjon om diagnostikk og behandling, publikasjoner og forskning, se nettsiden www.rasp.no eller ta kontakt med kompetansenheten. Vurdering av årets aktivitet opp mot tjenestens resultatmål; det eksisterer pr. dd. ingen tallfestede resultatmål for kompetansehevede samt nettverksbyggende tiltak, måloppnåelsen er til tross for dette å anse som høy, med bakgrunn i tilbakemeldinger fra fagfeltet samt at i all hovedsak så er det positiv respons på henvendelser til RASP samt på de tilbud som arrangeres i regi av RASP.

Kurs og utdanning

Kompetansetjenesten arrangerer mange ulike kurs for helsepersonell og utdanningsprogrammene "Kropp og Selvfølelse", CBT-E for behandlere og FBT for behandlere. Kurs, seminarer, konferanser og videreutdanningsprogram Det arrangeres en rekke dagskurs og seminarer hvert halvår. Påmelding på kurs og seminarer for helsepersonell skjer via elektronisk påmeldingsskjema i arrangementet på RASP sin nettside www.rasp.no Det arrangeres også en Nordisk Miljøterapi-konferanse i april hvert annet år (partallsår) med foredragsholdere fra inn- og utland. Den planlagte Miljøterapikonferansen i 2020 måtte dessverre avlyses, ble så flyttet til 2021, og er på nærende tidspunkt flyttet til april 2022, grunnet C-19 og dertil hørende restriksjoner.

I lys av implementering av pakkeforløpet for barn og ungdom når det gjelder behandling av spiseforstyrrelse ble det startet opp et utdanningsløp for terapeuter i familiebasert behandling spesifikt for spiseforstyrrelser.

RASP tilbyr en utdanning i Familiebasert terapi (FBT). Status for kompetansespredning må sies å være høy, generelt samt i lys av CBT-E og FBT-utdanning initiert fra sentrale medarbeidere på RASP, utdanning gis i tråd med nasjonale retningslinjer samt nylig implementerte pakkeforløp. Utdanningen tilbys også utenfor egen region, etter avtale og finansiering av Helse-Midt RHF.

Innen fagfeltet er det etablert nasjonalt samt regionalt klinisk nettverk, med opprinnelse fra oppstart i 2003, opprettet med midler fra direktoratet. Nettverkene har funksjon som faglige referansegrupper, med utveksling av erfaringer, å heve og spre kompetansen, samt å bygge nettverk. Det ble i 2021 arrangert digitale møter i regi av Nasjonalt klinisk nettverk. Kliniske ernæringsfysiologer v/ RASP arrangerer årlig nasjonalt nettverksmøte med inviterte fra hele Norge, målgruppen er kliniske ernæringsfysiologer som arbeider med pasienter med spiseforstyrrelser. Psykomotorisk fysioterapeut v/ RASP arrangerer nettverksmøter med fysioterapeuter i løpet av året med fysioterapeuter fra hele landet, målgruppen er fysioterapeuter som arbeider med pasienter med spiseforstyrrelser. Som i 2020, var 2021 et utfordrende år med begrensede muligheter for å få gjennomført årlige/ halvårige planer/ nettverksmøter.

Responsteam – organisering, funksjon og arbeidsoppgaver

Responsteamet ved RASP er et tverrfaglig team som er organisert under Kompetanseenheten. De tilbyr bistand til behandlere i saker med alvorlige spiseforstyrrelser hos barn, unge eller voksne. Responsteamet kan delta i samarbeidsmøter, behandlingsplanlegging, faglige drøftinger eller gi veiledning til behandlere og behandlingsteam. Aktuelle tema for veiledning kan være forståelse, behandlingstilnærming, somatiske tema, spørsmål om ernæring, juridiske avveininger, etiske dilemmaer, individual-, familie- eller miljøterapeutiske utfordringer, team-dynamikk, behandler tretthet m.m. De kan også tilby undervisning tilknyttet enkeltsaker. De har også gitt mer generell undervisning om spiseforstyrrelser i samarbeid med kompetanseenheten for øvrig. I 2021 mottok responsteamet 56 nye forespørsler som ble fulgt opp med veiledning, i overkant av 200 veiledningskonsultasjoner/undervisninger ved oppmøte eller video med en times varighet eller mer.

TVANG

RASP mål er størst mulig grad av frivillighet i behandlingen. Noen ganger kan likevel spiseforstyrrelsen være så sterk at pasienten står i fare for betydelig helseskade eller død, og da kan innleggelse på tvang være nødvendig. Vi jobber kontinuerlig med kvalitetssikring ved bruk av tvang ved innleggelse og under oppholdet. Månedlig kommer kontrollkommisjonen og tar for seg alle tvangsvedtak fattet, samt oppdaterer seg på døgnhetenes lister slik at vi sikrer drift i henhold til lovverk og pasienters rettigheter.

Vedtak	Type	2017	2018	2019	2020	2021
§ 4-3	Skjerming, inkl. forlengelse	13	4	4	4	21
§ 4-4	Ernæring u/samtykke	53	20	44	41	60
§ 4-4	Legemiddel u/samtykke	-	-	1	2	9
§ 4-6	Undersøkelse av rom/kropp	5	6	6	1	2
§ 4-7	Beslag	-	1	1		
§ 4-8a	Mekanisk tvangsmiddel	-	-	7		
§ 4-8c	Kortidsvirkende legemiddel	-	-	36	13	5
§ 4-8d	Kortvarig fastholdning	393	42	263	396	474

BRUKERRÅD

Brukermedvirkning er sentralt for å kunne gi et godt tilbud til brukere og pårørende. RASP har et eget Brukerråd som har som formål å ivareta brukerperspektivet for ungdom og voksne med psykisk lidelse og deres pårørende. Brukerrådet avholder ett møte i måneden, og er et formalisert og rådgivende organ for ledelsen. Tidligere år har brukerrådet blant annet utviklet et dokument med råd for bruk av sosiale medier. Brukerrådet har i 2021 hatt en noe mindre redusert virksomhet enn var tilfelle i 2020, pga. utbruddet av Covid19, og har derfor dette året fått avviklet de fleste møter som var planlagt. Brukerrådet har dette året bestått av til sammen 12 medlemmer hvorav både brukere, pårørende, ansatte ved RASP og interesseorganisasjoner er representert.

Brukerrådet på RASP har følgende sammensetning:

- representant fra SpisFo (tidl IKS)
- representant fra ROS,
- tre representanter for pasientene ved Regional seksjon spiseforstyrrelser
- to representanter fra pårørende
- tre representanter fra ansatte
- seksjonsleder
- seksjonsoverlege.

Medlemmene velges for to år av gangen.

I 2021 ble gjennomført 9 møter, hvorav 6 måtte gjennomføres digitalt via Join (Norsk Helsennett) og 3 ved fysisk oppmøte.

Det har blitt tatt opp og behandlet saker med følgende temaer:

- Årsmeldingen 2020
- Pårørendes rettigheter til å uttale seg – erfaringer
- Ikke syk nok – hvem ROS møter v/Elin Heitmann, ROS
- Kari Eiring, masteroppgave: «Når mental helse er fysisk vurdert»
- Mind the gap – prosjektet – Veronica Lockertsen, OUS HF/UiO
- Bodyproject v/Line Wisting, forsker RASP
- Doktorgrad: Kognitiv funksjon og vekttap i fedmekirurgibehandling v/ Gro Walø-Syversen, RASP
- Doktorgrad – artikler v/Selma Ø Lie, RASP
- Doktorgrad – artikler v/Jan Vegard Nilsen, RASP

Klinikkens brukerseminar på Litteraturhuset, hvor brukerrådet pleier å delta, ble heller ikke i 2021 arrangert grunnet den pågående pandemien.

Orienteringer:

- Nytt fra RASP – informasjon
- Informasjon rundt utbruddet av Covid19 – rutiner og utfordringer
- Budsjet 2022
- Brukerorganisasjonenes ulike arrangementer, tilbud og prosjekter
- Bytte av lokaler barn/unge og intensiv
- Om arbeidsgruppa vedr. bruk av tvang – status
- Økt forekomst av spiseforstyrrelser under Covid19
- Stor pågang på akuttpsykiatri med spiseforstyrrelser pga Covid19,

- Vaksine vs. Covid19
- Ventetider på RASP generelt
- BUPA ekstra midler til midlertidig dagtilbud
- Nye OUS – om flytting til Gaustad eller Aker
- Orientering om et tilbud på Modum Bad for overspisingslidelser
- IKT prosjektet på bygg 37 – utbygging av Wifi frem til mars 2022
- Kapasitet på døgn
- RASP tilbyr kompetanseheving for helsepersonell (kurs, utdanning, seminar)
- Satsning på FBT området for å øke kompetanse gjennom RASP utdanningstilbud

RESULTATER 2021

Regnskap

Alle tall i 1000 kr	Regnskap	Budsjett	Avvik
1 Basisramme	-117694	-117694	0
5 ISF inntekt kostn legemidl utafør sykehus	-2415	-1657	758
9 Polikliniske inntekter	0	-58	-58
11 Andre øremerkede tilskudd	-1665	-1910	-245
12 Andre driftsinntekter	-2872	-1809	1063
13 DRIFTSINTEKTER inkl.grunnbevilgning	-124647	-123128	1519
14 Kjøp av offentlige helsetjenester	28	0	-28
16 Varekostnader knyttet til akt. I FG	702	475	-227
19 Lønn til fast ansatte	86769	91076	4307
20 Overtid og ekstrahjelp	9406	4735	-4671
21 Pensjon	16564	16601	37
22 Offentlige tilskudd og ref arbeidskraft	-8169	-7386	783
23 Annen lønn	14483	15310	827
26 Andre driftskostnader	3500	2317	-1183
27 DRIFTSKOSTNADER inkl interne	123283	123128	-155
28 DRIFTSRESULTAT inkl. interne	1364	0	1364
32 RESULTAT inkl.interne poster	1364	0	1364

Driftsresultat 2021

Aktivitet

Aktivitet				
Type	2018	2019	2020	2021
Ant utskrevne pasienter døgntil behandling	74	89	68	83
Ant liggedøgn døgntil behandling	5119	6057	4621	6122
ISF-opphold	1956	2712	2820	2 610

Ventetid

